

(इंग्रजीत टंकलिखित न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद)

[१९९६] ३ एस. सी. आर. २२४

केरळ राज्य

विरुद्ध

के. मोईद्दीनकुट्टी आणि इतर

मार्च 11,1996

[न्यायमूर्ती के. रामास्वामी आणि जी. बी. पटनायक.]

केरळ जमीन सुधारणा कायदा, 1961 :

तालुका जमीन मंडळाने पारित केलेल्या आदेशाचा फेरविचार करण्याचा अधिकार-उत्तरवादीला अतिरिक्त जमीन ताब्यात असल्याचे घोषित करण्याचा आदेश-अंतीम स्थिती प्राप्त करणारा आदेश-तालुका मंडळाने दिलेला दुसरा आदेश, ज्यात असे म्हटले आहे की जमिनीचा काही भाग कुळाच्या ताब्यात आहे आणि उर्वरित जमीन खाजगी वनजमीन आहे आणि त्यामुळे घोषणाकाराकडे अतिरिक्त जमीन नाही- जमाबंदी अधिकाऱ्याने जमिनीचा ताबा घेतला नाही या कारणावरून खाजगी जंगल असलेल्या जमिनीचा काही भाग-उच्च न्यायालयाने पुनरीक्षणात कायम ठेवलेला दुसरा आदेश-न्यायालयाने घेतलेला दुसरा दृष्टिकोन शाश्वत नव्हता, या मुद्द्याकडे उच्च न्यायालयाने दुर्लक्ष केले की तालुका मंडळाने संबंधित तथ्यात्मक बाबींचा विचार केला नाही- तालुका मंडळाने पहिल्या आदेशाच्या मागे जाण्यात चुकीचे होते आणि दुसऱ्या आदेशात असे म्हटले की घोषणाकाराच्या ताब्यात अधिकची जमीन नव्हती - ज्यादा जमिनीचा ताबा न मिळणे हा एक पैलू आहे आणि त्या जमिनीला खाजगी जंगल म्हणून घोषित करणे हि दुसरी बाजू आहे- जमिनी ताब्यात घेण्यात अयशस्वी होणे म्हणजे जमिनी खाजगी वनजमिनी आहेत हे सिद्ध होत नाही -उच्च न्यायालय आणि तालुका मंडळाचे आदेश रद्द केले आहेत -प्रकरण नवीन तपासणी साठी पाठवले.

दिवाणी अपील अधिकारिता : १९९६ चे दिवाणी अपील क्र. ४७३७.

१९८७ च्या सी. आर. पी. क्रमांक १३९९ मधील केरळ उच्च न्यायालयाच्या दिनांक २७.१०.१९९२ च्या न्यायनिर्णय आणि आदेशावरून.

अपीलकर्त्यासाठी एम. टी. जॉर्ज.

उत्तरवादीसाठी जी. के. सुकुमारन आणि एन. सुधाकरन.

न्यायालयाने खालील आदेश दिला.

आम्ही दोन्ही बाजूंचे वकीलांचे म्हणणे ऐकले आहेत.

अनुमति मंजूर.

विशेष रजेद्वारे हे अपील एर्नाकुलम येथील केरळ उच्च न्यायालयाच्या च्या २७ ऑक्टोबर १९९२ रोजी सी. आर. पी. क्र. 1399/87 मध्ये दिलेल्या आदेशावरून उद्भवते. केरळ जमीन सुधारणा कायदा, १९६१ अंतर्गत घोषणाकार के. मोइदिनकुट्टी याच्याकडे तिरुवमपाडी गावातील ३१७१.५३ एकर अतिरिक्त जमीन असल्याचे आढळून आले, ही मान्य केलेली तथ्ये आहेत. हा निष्कर्ष तालुका जमीन मंडळ, कोझिकोड यांनी कायद्यांतर्गत 29 मार्च 1985 रोजी दिलेल्या आदेशात नोंदवला आहे. तो आदेश अंतिम ठरला. त्यानंतर, तालुका जमीन मंडळाने हे प्रकरण पुन्हा उघडले आणि 5 ऑगस्ट 1986 च्या आदेशानुसार असे आढळून आले की ८७७ कुळांचा सुमारे १७२६.१० एकर जमिनीवर कब्जा होता आणि १४४४.६३ एकर हे खाजगी जंगल होते. परिणामी, के. मोइदिनकुट्टी यांचा अधिकच्या जमिनीवर ताबा नव्हता. 8 ऑगस्ट 1986 च्या त्या आदेशाला पुनरीक्षणात आव्हान देण्यात आले. विद्वान एकल न्यायाधीश यांनी तालुका जमीन मंडळाने पारित केलेल्या दुसऱ्या आदेशाचा आदेश कायम ठेवत पुनरीक्षण फेटाळले. अशा प्रकारे, विशेष अनुमतिद्वारे हे अपील.

उच्च न्यायालयाचे मत पूर्णपणे बेकायदेशीर आहे आणि ते कायम राखले जाऊ शकत नाही, असे आम्हाला वाटते. तालुका जमीन मंडळाच्या आदेशावरून प्रत्येक कुळाच्या ताब्यात किती जमीन होती आणि तो कायदा लागू होण्यापूर्वी होता की त्यांना खरेदी प्रमाणपत्र देण्यात आले होते इत्यादी हे स्पष्ट होत नाही. तालुका जमीन मंडळाने सर्व तपशील आनंदाने अस्पष्ट ठेवले होते. उच्च न्यायालयाने या प्रकरणाच्या या पैलूकडे लक्ष दिले नाही आणि आदेशाला

दुजोरा देण्याचा निर्णय घेतला. पुढे १४४४.६३ एकर ही जमीन खाजगी वन असल्याचे आढळून आले आणि असे आढळून आले की जमाबंदी अधिकाऱ्याने जमिनीचा ताबा घेतला नव्हता. हा निष्कर्ष देखील पूर्णपणे बेकायदेशीर आहे. 29 मार्च 1985 रोजी तालुका जमीन मंडळाने घोषणाकाराकडे जमीन असल्याचे जाहीर केलेल्या मूळ आदेशाला आव्हान देण्यासाठी घोषणाकारी के. मोईदीनकुट्टी यांना मोकळीक होती; परंतु त्यांनी या आदेशाला आव्हान दिले नाही. तालुक भूमी मंडळाने त्या आदेशाच्या मागे जाऊन, 1444.63 एकरांच्या जमिनीचा ताबा घेतला गेला नाही आणि त्यामुळे ती खाजगी जंगलांची आहे, या कारणास्तव घोषणाकर्त्याकडे अधिकची जमीन नाही, असे घोषित करणे योग्य होते का? अतिरिक्त जमीन ताब्यात घेण्यात अयशस्वी होणे हा एक पैलू आहे आणि या जमिनीला खाजगी वन म्हणून घोषित करणे हा दुसरा पैलू आहे. जमिनीचा ताबा घेण्यात अयशस्वी झाल्यास त्या जमिनी खासगी वनजमीन आहेत हे प्रत्यक्षात सिद्ध होत नाही. मालकाला आव्हान देण्यासाठी ते खुले होते परंतु तसे केले गेले नाही. दुर्दैवाने, उच्च न्यायालयानेही या पैलूचा विचार केला नाही किंवा जमीन सुधारणा कायद्याच्या कार्यक्षेत्रातील त्या पैलूची छाननी केली नाही. उच्च न्यायालय आणि तालुका जमीन मंडळाचे आदेश रद्द केले जातात. ज्या जमिनी ८७७ कुळांच्या ताब्यात असल्याचे म्हटले जाते त्या जमिनीने व्यापलेल्या मर्यादेपर्यंत हे प्रकरण उच्च न्यायालयाकडे पाठवले जाते. उच्च न्यायालयाला विनंती करण्यात आली आहे की, तालुका जमीन मंडळाने ने सर्व तथाकथित कुळांना आणि अपीलकर्त्यांना नोटीस बजावावी आणि त्यांना जमीन ताब्यात असलेले कुळ कोण आहेत आणि ते किती प्रमाणात आणि केव्हा ताब्यात आले इत्यादीबाबत त्यांना वाजवी संधी दिल्यानंतर निर्णय घ्यावा. तथाकथित कुळांनी सादर केलेल्या पुराव्याचे खंडन मागणी आणि नोंदवलेली तथ्ये उच्च न्यायालयाला पाठवण्याची संधी तालुका जमीन मंडळाने अपीलकर्त्याला द्यावी. उच्च न्यायालय या प्रकरणाची नव्याने तपासणी करून नंतर कायदानुसार प्रश्नाचा निर्णय घेईल. त्यानुसार अपील करण्यास परवानगी आहे. खर्च नाही. वरिष्ठ वकील श्री. के. सुकुमारन यांनी सांगितले की, त्यांच्या अशिलांना तालुका जमीन मंडळाने खरेदी प्रमाणपत्र दिले आहे. ते उच्च न्यायालयासमोर मांडणे त्यांच्यासाठी खुले असेल आणि उच्च न्यायालयाला कायदानुसार त्याचा निपटारा करण्याची विनंती केली जाते.

टी. ँन. ँ

अपील ढान्य करण्यात आली.

अस्वीकरण

"या न्यायनिर्णयाच्या ढराठी ढाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याचा / तिच्या ढातृढाषेढध्ये त्याचा अर्थ सढजून घेण्यापुरताच ढर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार नाही. तसेच, इंग्रजी ढाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरीता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंढलढाजवणीकरीता वैध ढानला जाईल."